

Universitätsbibliothek Wuppertal

Q. Horatii Flacci Epistolae Omnes, Qvae Extant

Horatius Flaccus, Quintus

Basilae, 1615

Epistola XVII. Ad Scæuam

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1477)

dd Metaphora à corporeis rebus est nota pro, ditimuntur, componuntur, & terminantur res controversæ, qualis fuit Sat. 10. lib. 1.

Fortius & melius magnas plerumq, secat res.

ee Metonymia est. subjecti, pro, omnes domestici & vicini hanc vident.

ff Apparatus est ad profopopæiam servi. & dialogismū cum Domino.

gg Similitropus fuit Epodis 4. *peruste funibus latus*, & Sat. 7. lib. 2. *virgus vri.*

hh Metaphora est, vbi datur motus & sensus cadaveri rei inanimæ, pro quo dixeris, corvi non exedent cadaver tuum suspensum.

ii Synecdoche est generis pro speciali: Ego Horatius Sabellus nego, id est, Venusinus, vt dictum est Sat. 1. lib. 2.

Nam Venusinus arat sinem sub vtrūmque colonus.

Qui autem hic constituunt enallagen personæ, aliquid Grammaticum dicunt, sed nihil Rhetoricum.

kk Epiphonema esse potest, quo velut acclamatur illa diversitatis pars:

Vir bonus & sapiens audebit.

ll Metonymia est. aut potius allegoria subjectorum pro vulgo, & iudicibus & patronis, cæterisque illic verlantibus, qui probant talem virum, & sibi esse tanquam æquitatis & religionis exemplum putant.

mm Metaphora est à corpore ad vim mentis & iudicij ut Epist. 1. annotatum fuit.

nn Profopopæia est illius hypocritæ precantis.

oo Depositâ personâ precantis, Poeta loquitur, vbi est anaphora.

pp Allegoria est e metaphoris continuatis a transfugis & desertoribus ducum suorum, qui metu perculsi *ἀπὸ τῆς φόβου, κλυπεὺν & ἀρμὰ ἀβιόουντ*, quod capitale erat crimen in disciplina militari. Est præterea synecdochica periphrasis τῆς λεπτοτάτης ἢ λεπτοτάτης .i. ejus, qui locum & ordinem deseruit in acie instructa. Et præterea in portet synecdoche generis pro speciali *vectura, qua fit navigio.*

qq Accessus est ad aliam profopopæiam atque *διαλογισμὸν*, vbi vir verè bonus ac sapiens se præstat invidum & impavidum adversus omnes minas Tyrannorum, & liberè profitetur, omnes ærumnas, cruciatus, vel mortem ipsam esse suâ virtute & constantiâ longè inferiorem.

rr Synecdoche generis ἀπὸ τῆς εἰρημοσύνης, pro custode carceris.

ss Sumtum est vel a Geometricis figuris, quarum superficies lineis terminantur vel a stadio dromis qui carceres ac metam sui cursus linea designant: vnde proverbium, *venimus ad summam lineam*, vt est dictum in Diæcticis. Alij consent translatum a ludo scrupulorum vel latrunculorum, vbi alter collusorum dicitur ad ultimam lineam suos promovisse calculos & latrunculos, quæ & Hieræ, id est sacra vocatur, cui non licet amplius aliò proferte, qui propterea cogitur se victum profiteri, & luto inciso sinem facere: quæ sententia probabilior est: adquam videtur alluisse Seneca epist. 49. *non solebat mihi tam velox tempus videri. Nunc incredibilis cursus apparet: siue quia ad moveri lineas sentio, siue quia attendere capi & computare damnum meum &c.* vide proverbium, *movebo salum a sacra linea.*

EPISTOLA XVII. AD SCÆVAM Theticum.

Hic ita disputat, vtra vivendi ratio præstet, politicane & honesta, an privata & inculta: ut illam huic longè anteponat.

Quamvis Scæva satis per te tibi consulis & scis. Quo tandem pacto deceat majoribus uti: Disce docendus adhuc, quæ censet amicus, ut si Cacus iter monstrare velit: tamen aspice si quid Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur. 4. Si te grata quies, & primam somnus in horam Delectat: si te pulvis strepitusque rotarum, Si ludit caupona: Ferentinum ire jubebo. Nam neque divitiis contingunt gaudia solis: 5. Nec vixit malè, qui natus moriensque fefellit. 6. Si prodesse tuis, paulloque benignius ipsum Te tractare voles: accedes sic ad vinctum. 7. Si pranderet solus patienter: regibus uti Nollet Aristippus. Si sciret regibus uti, Fastidiret olus, qui me notat. 8. Vtrius horum Verba probas, & facta, doce: vel junior audi Cur sit Aristippi prior sententia: namque 1. Mor dacem Cynicum sic eludebat (ut aiunt) 9. P. Scurror ego ipse mihi populo tu. 10. rectius hoc & Splendidius multò est, equus ut me portet: alat rex Officium facio: tu poscis vilia rerum, Dante minor: quamvis fers te nullius egentem. 11. Omnis Aristippus decuit color, & status & res Tentantem majora ferè presentibus equum. Contra, quem duplici panno patientia velat:

Mirabor, vitæ quæ via si conversa decebit. 11. Alter purpureum non expectabit amicum: 40. Quilibet indutus celeberrima per loca vadet: Personamque feret non inconcinnus utramq, Alter Miletæ textam cane pejus & angue Vitabit chlamydem: morietur frigore si non Rettuleris pannum. Refer & sine, vivat ineptus. 45. Res gerere & captos ostendere civibus hostes, Attingit solium Jovis & caelestia tentat. 13. Principibus placuisse viris non ultima laus est. 14. Non cuius homini contingit adire Corinthum. 15. Sedit, qui timuit, ne non succederet: esto: 50. Quid: qui pervenit fecitne viriliter: atqui Hic est, aut nusquam, quod quarimus. Hic onus horret 55. Ut parvis animis, & parvo corpore majus: Hic subit, & persert: Aut virtus nomen inane est, Aut decus & precium rectè petit experiens vir. Coram rege suo de paupertate tacentes Plus poscente feret. 18. Distat sumasne pudenter, An rapias: at qui rerum caput hoc erat, hic fons, 20. Indotat a mihi soror est, paupercola mater, Et fundus nec vendibilis, nec pascere firmus, Qui dicit, clamat, victum date: succinit alter: 65. Et mihi dividuo findetur munere quadræ. 19. Sed tacitus pasci si posset corvus, haberet Plus dapis, & rixamultò minus, invidiæq.

kk 2

20. *Brundisium comes aut Surrētū ductus amonū,
 Qui queritur salebras, & acerbū frigus & imbres,
 Aut cistam effractam & subducta viatica plorat?*
 21. *Not a refert meretricis ad acumina, sepe catellā,
 Sape peris celidem raptam sibi silentis: uti mox*
 22. *Nulla fides damnis verisque doloribus adsit.*

*Nec semel irrisus triuivis at tollere curat
 Fracto crure planum: licet illi plurima manet
 Lacryma per sanctum juratus dicat Osirim.
 Credite, non ludo. crudeles tollite claudum,
 5 Quere peregrinum, vicini aranca reclamat.*

Analysis Dialectica.

PRimi quinque versus προδεξιπαιαν, ἢ κεν προχατισκε-
 λω πειραχισιαδανimum Lollij Scævæ futuri sermoni
 aptè præparandum. Sunt enim pleraque hominū
 ingenia, quæ nescio quâ fallæ cognitionis ac scientiæ
 persuasione, non libenter audiant præcepta doctiorum, 15
 aliquid hujusmodi semper objectantes:

Μὴ με διδάσκῃς ἔτι τοι τῆλικός εἰμι μάθε. ρ.

*Ne me doceas non eā certe sum atate, qui discere de-
 beam.*

Quamvis autem ὁ ἐπιστολικὸς χαρακτὴρ forma epistolæ atq;
 sermonis genus requirit τὴν ἰχθύτητα, gracilitatēque
 orationis exigit stylo: in hac tamen, ut in plerisque aliis,
 est urbanitas Satyrica & subtilitas. Nam hujus exordij
 ratio refert principium familiaris ac solutæ loquutionis,
 & est elocō diverforum, quia modo quodam & ratione 25
 differens **neum** est hoc axioma: quod homo satis doctus atque
consultus debeat doceri & moneri. Itaque Poeta talem
 opinionem sic occupat modestè: *Licet tibi adsit tanta in-
 genui bonitas & rerum experientia, ut nihil tibi sit necesse,
 ullum aliunde consilij & prudentiæ capere documentum ad
 am civitatem potentiorum tibi conciliandam & tuendam: tu
 potius tamen adhuc ab amico aliquid utiliter edoceri.* huic
 consequenti Menander reddit rationem, *Σοφία γὰρ ἐστὶ τῆ
 μαδῆν ὁ μὴ νοῖς.* Est enim sapientiā quod non intelligis
 scire.

2. Posterior pars hujus argumenti confirmatur brevi
 similitudine, quam sic perficias: *ut facile ferimus vel ca-
 cum humanum nobis iter monstrare volentem: sic tu me per-
 spectā & explorata meā consulendā facultate audire ac fer-
 re debes libenter.*

3. Repetitur mutatis vei bis eadem pars, quæ fuerat tibi
 disce docendus.

4. Proponitur jam post exordium quæstio primum de
 vita penitus aturbulenti negotiis remota & solitaria: cui 45
 locum a turbis & interventoribus maximè vacuum de-
 stinat, & sententiam collatione majorum approbat, quod
 non opulenti tantum, sed tenuibus etiam fiat potestas ju-
 cunde ac quietè vivendi;

5. Eiusdem loci commoditas ostenditur testimonio E- 50
 picharmi Græci Poetæ, quod ei etiam liceat bene vivere,
 qui minimè versatur in maxima hominum luce, & cuius
 vel ortus vel interitus nescitur.

6. Altera est quæstio de vita civili & aulica, quod vi-
 vendi genus sequi solent, qui rem familiarem augeri, & 55
 se lautius tractari volunt. Itaq; affectant in primis viam
 ad familiaritatem ditiorum & potentiorum.

7. Utraq; quæstio e suis efficientibus confirmatur, quā
 auctor incultæ & horridæ vitæ producit Diogenes Cy- 60
 nicus: urbanioris & humanioris Aristippus: cuius vide-
 tur Poeta clam hinc partes tutari, & genus vitæ apud Mæ-
 cenatem & Augustum non otiosè sequi.

8. Quia vtrūq; hoc vitæ genus suas habet commo-
 ditates, quibus singulatim se possit tueri, virget jam Poe- 65
 ta τὸ οὐνεχὲν firmamentum & summum rei caput: quod
 vulgò dicitur in foro punctum causæ & litis, & novam
 comparat attentionem ex adjunctis atate s. & Scævæ dat
 optionem docendi vel audiendi, utrum vitæ magis videat-

tur probanda. Censet tandem Horatius sententiam Ari-
 stippi multo esse illā Diogenis potiorem.

9. Sententia Aristippi ex adversis comprobatur, quæ
 dicuntur ab aliis Anthitheta. A quo certè verboliben-
 ter abstinemus: quod attineat communiter ad omnia
 dissentaneorum genera, & ad nonnulla consentanea, ut
 ad comparata. *Quum, inquit Aristippus, scurram ago a-
 pud divites & potentes, rem præclaram facio; tu, quum te
 populo talem præstas, nihil tibi omnino comparas. Ego
 lante vivo apud divites: Tu parce ac duriter cum populo
 victuas.*

10. Eadem adversa, quæ generatim antè pronunciata
 fuerant, nunc repetuntur speciatim enunciata & compa-
 ratè: quod pulcrum sit in officio rectè faciundo lante iraltari
 a principibus, quàm scurrando apud populum victuas
 queritare: apodosis probatur majoribus: quod mendican-
 do & accipiendo fiat inferior exigua dantibus, & ita liber-
 tatem, quam jactat, misere perdat: deinde diversis: *Est
 Diogenes nullius se res egere prædicat, turpiter tamen ostia-
 tim victuas queritat.*

11. Utrūque dissimiliter comparatur. Aristippus po-
 test ad omnem sese habitum affingere, quamlibet perso-
 nam aptè & convenienter simulare: vndè Platonem fe-
 runt dixisse, soli Aristippo & chlamydem & pallium
 gestare datum est: *Diogenem vix etiam mutatum vitæ
 genus meo iudicio unquam decebit.* En iudicium Mi-
 chaelis Hospitalij Franc. Cancel. de hoc utroque Philo-
 sopho, ex ipsius epistolis.

*At mihi Diogenes, Cyrenæq; urbis Alumnus
 Diversis ambo studiis peccasse videntur:
 Ille quidem vere non libertatis amator,
 Dum mundum atque elegans vitæ genus odit ini-
 que.*

*Hic Regum mensas, & dum convivialaudat,
 Vestiriq; nimis pretiosè curat & ungi.
 Est aliquid medium, quod si tenuisset uterq;
 Hic es delicias, & sordibus ille vacaret,
 Qui placuit magno & sapienti pauper amico,
 Præsertim virtute sua si fretus in altum
 Contendit, celsiq; fora patefecit amoris,
 At constans & perpetuo mensura videtur
 Gratia, quam primum Virtutis opinio junxit,
 Que mox officii vires accepit honestis:
 Vt neque pauperior locupletis blandius unquam
 Palpetur, nec dives egenum flagitet ultra
 Fas licitumq;.*

Ad hoc iudicium libet adjungere illud Basilij
 magni ex Homil. ipsius ad Iuvenas: Ego verò Dioge-
 nem admirari magnopere ac laudare soleo, rerum hu-
 manarum omnium contemptorem, qui se Rege Ale-
 xandro ditioem parvo contentus ostendit, cum illis
 procul dubio ad suum statum sustinendum pluribus ita
 digeret. Protasis comparationis est in duobus primis ver-
 sibus & Antapodosis in totidem sequentibus ad hæc
 verba: *contra quem.*

12. Similis est priorī comparatio, sed ejus prota-
 sis con-

lis continet tres versus, & antapodosis est ad hæc verba: *Alter Milesi: quæ amplificatur minorum collatione, quia chlamys est in questione, cujus arguenda gratia canis & anguis, ut res minus eâ ipsius iudicio terribiles adhibentur. Deinde adjunctis comparatè sic enunciatis: quod Diogenes vestem Milesiam magis vitet & metuat, quam rabidum canem aut serpentem venenatum. Huiusmodi comparatio frequens est, ut Epist. l. 7. ad fam. Marcum 2. Epist. oderam multo pejus C. Munatium Plancum Bursam, quam illum ipsum Clodium. Brutus ad Cic. pati contumelias pejus odero omnibus malis. sic Ode 8. lib. 1. ratiocinatur, cur olivum sanguine viperino cautiùs vitat? liem frigore pereat, nisi reddideris illi diplodem & lacerrum pannem.*

13. Hæc est egestia laudatio vitæ politicæ e parium collatione, quod recta administratio Respub. & magnificus de hostibus actus Triumphus ornent auctores suos aequali Diis honore & gloria.

14. Prudenter & acutè agnovit Porphyrio hic collationem similitum, utinam talem dialecticæ prudentiam ubique adhibuisset: magnam profectò nostri huius laboris partem nobis minuisse. Habet autem hæc similitudo præcedentia paria loco protafæ: ut præclara functio publici muneris divinos consequitur honores: ita qui gratus est apud principes, summam dicitur laudè invenisse.

15. Adeptio tanti boni declaratur ex finali difficultate, quâ multi deterriti sunt & avocati ab hoc politico & negotioso vivendi genere & eo quondam instituto superfederunt metu infelicis eventus. Adhibetur atem hæc difficultas appellendæ Corinthi ad confirmationem proxima Apodofæ, sic de integro enuncianda: *ut arduum est ac difficile mercatori appellere Corinthum: ita est laboriosum pauperi se in consuetudinem & amicitiam divitum & potentiorum insinuare.*

16. Proponit jam questionem (privatè & horrido vitæ genere repudiato) e majorum collatione, quod illud longe superet vires ingenii & corporis multorum, utrum ille, qui novit, ut decet, uti majoribus, & illis placere, fortiter fecerit.

17. Respondet rem dubiam esse propositione disjunctâ: *aut virtus est infructuosa, aut vir bonus & prudens rectè premium petit sue virtutis, ita tamen, ut antecedens propositionis tollendum esse videatur, virtutem nec infructuosam, nec inutilem esse: quæ si forte incurrerit & incidet in ingratum, vel invidum, vel inimicum, a quo spoliatur suis premiis; multis se tamen solatiis oblectat, suoq; decore maxime sustentat. Conficiatur ergo, a viro bono rectè premium expeti, neq; tamè illud acerbe est exigendum, vel cum querimonia, sed modeste & cum silentio, quod quidem confirmatur ad hæc verba: coram rege majorum collatione: quod tanto plus accepturus sit ab amico suo potentiori, quam hi, qui cum querimonia solent efflagitare: nam qui queritur insolentiùs, quod favor amici potentioris minime respondeat suis in ipsum meritis; non admodum ablutit ipsius imago ab eo, qui identidem sua in al quem officia commemorare solet: lacerat enim animù ac premit, ait Seneca. frequens meritorum commemoratio, quam Demosthenes de sequenti parù quid in abesse dicebat ab exprobratione, cujus verba sunt: τὸ δὲ τὸς ἰδίας εὐεργεσίας ἀναμνήσκων, μὴ πρὸς θεῶν ὁμοίως ἐστὶν ἀνείκελον, quod est Terentius imitatus, isthac commemoratio, quasi exprobratio est in memoris beneficii, id est, probii objectio.*

18. Etiologia est cautionis præcedentis cautio ad versus impedimenta rei bene-faciendæ & amplificandæ honestè e duplici exemplo simili: Primum queruli petitoris apud potentiorum Amicum: Deinde comitis & meretricis. Prioris quidè protafis primùm ex adjunctis palam querelis unius servi de indotata sorore, matre paupertina, & de sterili fundo, ubi quædam latent paria, ut qui ita

queritur, æquale faciat, atq; mendicus clamans sibi aliquid dari: Deinde ex aliis alterius collegæ servi succlamantis, sibi quartam muneris partem dari, quod promittitur petitori priori.

19. Apodosis est, non quidem apertè significata, sed clariùs hoc modo enuncianda: *sic corvus pabulum nactus, quia gestienti crocitate concitat alios ad inventam escam, non plene ac liberè suo fruitur in vito: quod dilatatur geminâ comparatione, si enim eo tacitus vesceretur, plus dapis sibi haberet, & minus rixæ ac invidia sibi constaret.*

20. Posterioris comparationis protafis est in his versibus ex adjunctis comitis damnus fictus & simulatus, asperitate vitæ, frigoris acerbitate, inclementia cæli pluvii, amissione rerum propter cistam effractam, & vitæ vicissitudinis.

21. Apodosis est de meretrice: quæ ita fingit atq; simulat astutè, in ignis se ac multis consultiari incommodis: & certè partes huius similitudinis in litera sunt inversæ, quæ clarè mihi videntur ita restituendæ: *ut meretrix fingit se multa damna dedisse ad extorquendam ab amatoribus sui pecuniam: ita comes comminiscitur, & confingit multas querelas, ut a duce suo aliquid corradat.*

22. Posterior similitudo confirmatur aliâ, quod, ut nulla fides manifesto impostori habetur: ita huiusmodi querelis comitis ac meretricis nusquâ credatur, sed illæ ab omnibus repudientur.

Enarratio Grammatica.

Quamvis Scæva.] Hic Scæva, cui inscribitur hæc Epistola, nunc prænomine Lollius Scæva nunc cognomine Scæva Lollius afficitur: undè nihil possum certi statuere de ratione appellationis, de qua non nihil attingimus in Grammat. Epist. 2. Memoratus est etiam huius nominis parricida quidam Sat. l. 1. 2. Observandum quoque est convenientiam conjunctionis discretive quamvis, quæ Grammatici tradunt semper gaudere temporibus secundis, non esse perpetuam. Viti. quidem dixit in Tityro: *Quamvis lapis omnia nudus*

Limosoq; palus obducatur pascua junco.
& Georg. *Quamvis arces sit candidus ipse.*
& paulò antè *Quamvis Milesia magno,*
Vellera murentur.

sed Horat. *Quamvis consulis & scis, nõ, consulas & scias,*
& paulò post hinc, *Quamvis fers te nullius egentem.*
ut Sat. 3. l. 1. *Quamvis tacet Hermogenes, cantor tamen, atq;*
Optimus est modulator, non, quamvis taceat: sicut illic annotavit in Epist. 4. antecedenti:

Me quamvis Lamia pietas & cura moratur.
non moretur. Hic observa libentiùs alterum Poetam primis temporibus uti, alterum secundis post hanc convictionem delectari. De hoc genere convenientiæ omnium optimè P. Ramus in sua Grammatica præcepit, *Quamquam* inquit, *& quamvis omnibus finitis temporibus conveniunt, sed ut, & licet, finitis temporibus tantum secundis.*

Per se.] Sic Cic. dicit pro Sextio, *per se splendere virtutem semper,* id est, sine externa cujusquæ opera, & auxilio.
Consulis.] Ut 3. in Verrem, consulere & perspicere filiis, & alibi consulendum & providendum saluti suæ.

Majoribus uti.] Ferè perpetua est Ellipsis in hoc Poeta adverbii, familiariter, vel familiarissimè, interdum id exprimitur per nomen ab aliis auctoribus. Terent. in Hecyra Act. 3. Scen. 1. *Nostrâ utere amicitia, ut voles.*

Qua censei] Et triplici significatione, quæ Festus huic verbotribuit, mediâ, quæ est suasionis, sequemur: non admodum tamen ab extremis remotâ. Nomen autè *amiculus* improbe innotuit ita sumèdum est, ut nulla de fidelitate veri amici diminutio fiat: sed talis extenuatio referenda sit ad modestâ scientiæ opinionem, tanq; dixisset: *Quæ suadet sciolus amicus: q; exigua monstrandæ viæ facultas in homine cæco, facillè post etiâ declarat, ideoque sententia Græcorum veta-*

bat, μηδέ τυραννίδων, μηδέ εὐνοῦντων συμβεβηκόσι. πρὸς ἀμ-
βωῆς, neque cœcum ducem, neque deminuem consultorem ti-
bi assumat. Sed à doctis d. scas & a bene consultis confi-
liū petas. Sunt qui hoc referūt ad statuas indices viarum &
in his præcipuè Cruquius, quam vis οἱ Ἑρμῆαι ἀχρεῖς καὶ ἀ-
ποδῆς sculpantur, manibus ac pedibus mutilati, est tamen
excogitatum ingeniose ex spectu iussione.

Aspicere.] Formula quedam attentionis ad firmio-
rem vim persuasionis. Sic Epist. lib. 2. aspicere Plantus Quo
pacto paries tui et ar amantis ephob, & 2. ejusdem

—aspice primum.
Quanto cum fastu, quanto molimine circum
Spectamus vacuum Romanis vaticibus adem. sic Propert.
Eleg. 2. lib. 1. aspicere, me quanto rapiat fortuna periclo.

Quod proprium cures fecisti.] Ita tibi vindicasse, & in
rem tuam vertisse, ut tibi semper fixum & immotum in-
hæreat. Sic definitivimus Sat. 6. lib. 2. proprium.

Somnus in horam.] Arbitror Poetam designare, & μὴ
ἀνατολῆς ἡλίου, τὸ ἔστι τέλειαν ἡλίου ἐπορεύσαν, ἀλλὰ πλὴν αὐτῆς
ἐπιτολῆς ἡλίου ὅτι πλὴν ἐπιτελλομένου ἡλίου τοῦ αὐτοῦ, non integrum
solis ortum, sed ipsius particulam jam exorientem.

Ferentinum.] Quidam ponunt hoc oppidum in
Campania, ubi Hernici dicuntur habitasse in locis aspe-
ris. Plinius tamen lib. 3. cap. 6. videtur duplex Ferentinum
constituere, unum in agro Romanensi, alterum in
Tusco. Strabo quoque lib. 5. videtur Ferentinum Tu-
scum appellare. Φερεντινον, alterum Hernicum Φερεντινον, ex
illo majores Ottonis imperatoris orti sunt: ubicunque
sit, locus est parum celebris & ferè desertus, ideoque
valdè otio aptus: de hoc vide Liv. 1. 7. & Strab. 1. 3.

Gaudia sola.] Ode 3. lib. 2. discer men hujus locis ac
lætitiæ definit one duplici fuit declaratum, & posteriori
notatione illustratum: sed etymum gaudii omisium, quod
nunc festo ad id, ἀπὸ τῆς γαυρείης quod est gloria efferi ac
superbiri, exultare, undè qui sic gaudent, Gallicè dicuntur
La Gaurers & Gauriers, quæ præfectò notatio videtur
elevare discrimen Cicerionis ibidem notatum.

Nemate.] Id est, feliciter vixit quem nemo, vel cer-
tè per paucos intellexerunt, vel in vitam ingressum vel ex
ea egessum, quod videtur etiam propter contagionem
malæ consuetudinis & humanæ societatis. Plutar. ta-
men illud Epicurum quamquam nonnulli ad Epicurum
hoc referunt, vel ipsemet Plutar. λέσπε βιωσους, in quæstio-
nem revocavit, & refellit in libello inscripto, εἰ καλὸς ἐ-
ρεται τοῦ μᾶλλον βιωσους, an recte dictum sit, vive latens & igno-
tus, vel, ut Erasmus vertit, sic vive, ut nemo te sentiat. v-
xisse, quasi enunciatum esset Græcè, λαβῶν βιωσων, ut ἐλαθεν
ἐμὲ διαφθερμένους vel λαβῶν ἐμὲ διαφθαται me inscio corruptus
fuit quod Ovid. lib. Trist. videtur approbasse.

Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit, & intra
Fortunam debet quisque manere suam.

Eodem spectat hic ultimus versus Sat. 3. lib. 1.
Privatusq; magis vivam terege beatum.

Moriens.] Usitatissimus huic, Poetæ hellenismus u-
bi verbum Græcū λαβάνειν, redditur verbo fallere Lati-
no, tam absolute, ut hic, quam cum casu, ut Od. 10. lib. 1.
Pro Priamus iniqua Trojæ castra fefellit, i. latuit. Gall.
Priane fut apercen del'inique camp de Grecs, qui stoet de-
vant la ville. Od. 11. lib. 3. & 14. ejusdem & 16. & 4. lib. 4. &
Epist. 2. lib. 1. & 16. proximè antecedenti. Si spes sit fallen-
di, id est celandi & latendi.

Benignus.] I. largus, lautius.

Accedes siccus.] Hic pauld aliter siccus accipitur at-
que Od. 8. lib. 1. licatum est: quia quum opponitur, ut
squalidus. uncto & lauto, videtur exponendum, incom-
tus & pauperimus qui divites & copiosos debet sibi ob-
sequio facere amicos: sic Epist. 15. dixit, ubi quid melius
coatingit & unctus.

Nollet Aristippus.] I. si viveret contentus tenui & par-
co victu & cultu Aristippus, non quereret tam studiosè
in familiaritatem divitum penitus intrare, ait Diogenes.
De hoc Cyrenaicò philosopho diximus Sat. 3. l. 2. & Epist.
1. hujus libri.

Si sciret.] Aristippus par Diogeni refert: si hic blan-
ditiis ac facetiis sciret reges ac divites demulcere & ine-
scare, non tam parè dūtiterque vitam toleraret, quam
potes repetere a Laertio. Quid autem sit olus discere ex
Grammat. Sat. 6. l. 1. Galli hoc interpretantur, si Dioge-
nes scavit entretenir les rois, princes, & riches de plaisans
propos, il ne se contenteroit pas de manger des choux, oignons,
& navers, en un cachot.

Cynicum.] Hæc vox deflectitur a κυνός, κυνός, κυνός, κυνός,
Id est, caninus. Hinc discipuli Antisthenis & Diogenis
Cynici sunt nominati, vel a Gymnasio Cynosarges, ubi
illi disputarunt. Alii volunt eos dictos ἀπὸ τῶν ποιημάτων
των, a cavillationibus & false dictis: quod ipsemet Dio-
genes apud Laetium videtur confirmare, qui rogatus,
cur caninus diceretur, respondit τοὺς μὲν δίδοντας δάκνον,
τοὺς δὲ μὴ δίδοντας ὑλακτῶν, τοὺς δὲ πωπῆρους δάκνον. Equi-
dem dantibus blandior, sed nihil largientes allarro, & im-
probis mordeo. De Cynicis vide plura apud Athenæum
sub finem lib. 12. Hujus autem patriam fuisse scribit Pom-
ponius Melal. 2. c. 1. Syncopen, nunc Sinopi urbem Cha-
lthum, alii Paphlagonia.

Sic elidebat.] Facetè refutabat scommata & dicteria
Diogenis.

Scurror.] Γελοτοποιῶ ἀπὸς εἰς τὴ μοι συμφορῶντα, scurri-
liter a ro, quæ mihi profutura sunt, & scurror dictum est
Sat. 1. lib. 2.

Equus me.] Interpretatio est cujusdam carminis
Anapestici Dimetri ex aliqua Tragedia Græca, ἵππῳ μὲ
φέρει, βασιλῆος μὲ τρέφει. Equus me portat, rex me alit. Tri-
buitur hæc sententia cuidam juveni jam diu sub Philip-
po rege merenti qui quum sollicitaretur ad missionem pe-
tendam & militia vacationem, sic respondet, innuens e-
um commodissimè vivere, qui pedibus alienis vias iniret,
& alienâ pecuniâ sustentaretur.

Officium.] Id est, soleo, quod profiteor, præstare, ac me
regi quo utor, accommodare.

Vilia verum.] Enallage est syntaxeos, ubi rectio est pro
convenientia, res viles: qualis est l. Aneid. v. 426. strata
vias & Aneid. 2. angusta viarum, pro vicis & vias angu-
stas, vers. 332. quod Thucydides dicit συνέπρηξεν τῶν χειρῶν
Item ardua terrarum, pro terras arduas, id est, ut ait Ser-
vius, montes. & Od. 12. lib. 4. amara curarum, pro amaras
curas, undè addicor & usu hujus syntaxeos eleganti, ut
magis problemlectionem Aldi, vilia verum, quam, vilia:
verum es Dante minor. Vult autem hic Aristippus dicere
Diogenem non minus libertatem vendere dono rei mi-
nuta, quam se ipsum acceptione rei maximæ.

Fers te.) Jactas te nullius egentem. καὶ ὑπόκειναι αὐτῆς
χειρῶν. Ita ferre se dixit Virg. 5. Aen. de vict. Bute.

—qui se
Bebrycia veniens Amyci de gente ferebat.
Pto extollebat, jactabat.

Color.] Pro his tribus; color, status, & res Laer-
tius dicit, καὶ δὲ ἱκανὸς ἀμοσίδαι καὶ τόπω καὶ χρέω καὶ πά-
σαν ἀρετῆσαν ἀρμονίαν ὑποκείναι δαυ. Aptissime conformabat
se ad locum & ad tempus & ad personam: Omnem deniq;
humane vite conditionem convenienter recipere. aspita-
bat quidem ad splendidiorem fortunam, atq; statū vitæ
potiorem querebat, attamen præsentī æquo animo con-
tensus vivebat: αἰσχρὸν γὰρ ἢ σέργειν οἷς ἀνέχομεν καὶ ἀρετῆ-
σαν τὴν πλείων ἀεί. Turpe est enim non acquiescere præsen-
tibus & plus semper appetere.

Aequum

Acquum.] Sic Birrha Terentianus loquitur And. Act. 2. Sc. 5. Quo aequior sum Pamphilo, id est, quare cum Pamphilo moderatius ago: minus illi sum iratus, & infensus. Sed quia hic de rebus, non de personis sermo est, videtur explicandum, non indignantem, neque conquerentem res praesentes, sed aequo animo amplectentem. Sic Isocrates monebat Demonicum, *εὐχρη μὲν τὰ παρὰ τὰς ἡμέρας δὲ τὰ βέλτιστα, Statu praesenti contentus esto, sed quanto meliora.*

Duplici.] Pro quo Virg. 5. Aen. dicit, duplicem amicum, Graeci uno verbo *διπλοῦν*, ἢ *διπλοῦν τεύχεον διπλοῦν*, lanam duplicatam, quam Juvenalis vocat abollam Sat. 3. *atque audi facinus majoris abulle.*

ubi epitheto distinguitur abolla philosophica a militari chlamyde: quae posterior intelligitur a Servio in loco Virg. hic citato. Sensus autem loci Juvenalis est: audi, quae fecerit Graecus Philosophus gravioris auctoritatis. Augustinus lib. de civitate Dei scribit, dogmata philosophorum solo habitu inter se differre. Illorum enim omnium summa fuit consensus in una virtute summum bonum esse collocandum, divitias despiciendas. Itaque Stoici tunicam distinguebantur a Cynicis & hi ab illis duplici pallio, quod Horatius vocat hic duplicem pannum. Cynici philosophi profitebantur patientiam & aequanimitatem, & inter hos Diogenes dicitur instituisse duplex pallium, cuius meminit Tertullianus lib. de Pallio de quo vide Laertium.

Quilibet.] Quamlibet vestem indutus, & utlibet vestitus. Sic Virg. 2. Aen. loquitur, *induitur galeam.*

Personam.] Haec vox non hic est intelligenda de rationali aliqua & individua essentia, cuiusmodi sapienter tractatur a Theologis atque scholasticis, sed de qualitate, ac circumstantia quadam, quarum accessione aut decessione res ornantur, vel deformantur, ut sunt virtutes ac vitia, scientia & iustitia, pulchritudo & deformitas, purpura ac panni, auctoritas, potentia & status privatus & nullius auctoritatis, amicitia & inimicitia, dominatus & servitus, senectus & juventus, conditio virilis ac muliebris, &c. quorum omnium ratio accuratè habetur a Poetis, maximeque a Tragedis & Comædis, qui debent in genere esse *προσωποποιήσιαι* ad decorum cuiusque accommodandum, ut dicitur in Epistol. ad Pisones. Personae vocabulum & originem, legel. 5. c. 8. apud Agel. possunt loci duo Ciceronis proferri ad vocem *persona* apertius explicandam, prior est Epistol. 5. lib. 4. ad famili. ubi Servius Sulpicius studet sic Ciceroni minuere dolorem de obitu filiae, ut, quum amplissimos magistratus gesserit eximia cum laude, gravem videatur sustinere personam, quam multis collectam virtutibus, & famam fortitudini ac constantiae cumulatam videtur insolabili luctu contemnere. Itaque ait, *ea potius reminiscere, quae digna tua persona sunt*: Posterior locus est lib. 1. de finib. bon. & mal. *Suspitor fore, qui genus hoc scribendi, etsi sit elegans, persona tamen & dignitatis esse negat.* Aristippus igitur apertè & concinnè personam tam heroicam, quam obscuram, tam bene cultam & ornatum, quam laceram & pinnolam sustinebit, vel habitum & gestum & cuiusvis cultum feret decenter: Graeci personas fabularum communiter appellant *τὰ πρόσωπα*, ἢ *προσωπεία θεατρικῆς*, *χορηγία* alii *μορφοποιεῖα* *προσωπεία*, personam & larvatus: Sed huiusmodi personae conditio dicitur Graecè *ὑπόκρισις* quae definitur ab Eustathio in Odyss. *Ἐστὶ κατὰ τὰς παλαιὰς ἢ ὑπόκρισις, διαίτησός ἐστι καὶ χημικὸς πένθη, ἀπέσπασσι τῶ ὑποκειμένῳ προσώπῳ καὶ ἀράγματι.* i. Hypocrisis ex opinione veterum est dispositio vocis ac gestus ad persuadendum apta, & ad personam subiectam & rem representandam decen-

ter accommodata: atque quisquis hoc praestare potest, ὑποκριτής dicitur qui novit alterum imitari, & ipsius effigiem voce, gestu, totoque corporis habitu referre: atque ita longè alius apparet, atque natura est comparatus. Tales sunt mimi & Histriones. His multum dissimilis est, qui rebus praclare fortiterque gestis pro communi salute famam collegit omnis virtutis: unde propriam, non alienam, viri boni ac sapientis personam sustinere merito praedicabitur, & quicquid agit id *αὐτοπροσώπως* agere, id est, sub propria persona nullo alienae faciei figmento coram idem efficere. Itaque significat Aristippum interdum gestare solitum purpuram, quae si non esset ad manum: primam quaque obviam se induebat, & ita in publicum prodibat. Pro, *personam feret utramque* Graecè dicitur *Ἀείσιππος ἀμφοτέρων ὀσίων χημία*: Diogenem verò unicam uti, velut huic addictam.

Alio.] Diogenes erat *αὐτοπροσώπος*, nullam aliam personam induebat, *ὁδὲ μὲν ποικίλῃ, ἀλλ' ὁμοχρῆστος*, non erat variis, sed unius coloris.

Mileti.] Pomp. Mela lib. 1. cap. 17. scribit *Miletum urbem quondam totius Ioniae belli pacisque artibus principem fuisse*, Thaletis astrologi, & Timothei musici, & Anaximandri Physici patriam. Ibi optimae lanæ erant, de quarum praestantia sic Columella lib. 7. c. 2. *Generis eximia Milesia, Calubras, Apuliasque nostri exstimabant: earumque optimas Tarentinas: nunc Gallicae & Britannicae pretiosiores habentur.* Sed de Milesiis sic 3. Georg.

—quamvis Milesia magno
Velleramutentur Tyrios incolta rubores.

Id est, quamvis lanæ Milesiae majus sit pretium purpurae Tyria infectae, parturam tamen caprarum & mulctra copiosior est. Praeterea Martialis lib. 8. facit lanam Milesiam inferiorem alteram quadam.

Nec Miletiis erat vellere dignatum.
Vide plura de Mileto in scholiis Eustathii in versum Dionysii Periegeti.

*Μαιάνδρου ἢ παραδοσὶ κατέχευται εἰς ἄλλα θύλας
Μίλιτε τε μεσσηνὴ καὶ ἐρυχθραίου. Περίων.*

I. Maandrus pinguis decurrit in mare inter Miletum, & Prienen spatiosam ubi praeter caetera *χορηγία*, Μίλιτε πόλις ἐπιφανής. Milesius civitas illustris cuius celebritas illic multis ostenditur nominibus. Praeterea mollities Milesiorum propter immodicum cultus & elegantiae studium abiit in proverbium, de quo lege *παρῶμιαν, domi Milesia.*

Vitabit.] Sic loquutus est Od. 8. lib. 1. de Sybarito iavene, *cur olivum sanguine viperino cautius vitat*: pro quo Cic. dicit Epist. 2. lib. 7. *oderam multo pejus hunc, quam Clodium.* Item, *pati contumelias pejus odero omnibus malis.* Ita quoque Plauti Mercat. sed genere comparationis mutato in parium collationem: *Nempe rursus uxor est tua, quam dudum dixerat se odisse aequè atque anguis.*

Chlamydem.] De hac voce diximus in Grammat. Epist. 6.

Moriatur frigore.] Graecè dicitur, *ἀπολύσει ἢ ψυχροβασίσει frigore quatuor*, quam se patiatum indui vestem Milesiam.

Retuleris.] Hic alterum t. ectasin habet ad syllabam re producendam, & nomine panni intellige τὸ τεύχεον διπλόν, vilem & pannosam vestem & laceram, vel duplex pallium, vile & abjectum, quod Graeci dicunt τὸ φαχῆ, & definiunt τὸ ἱμάτιον διεσπασμένον, lacerum & sordidum pallium sub quo latet sapiens virtus.

Vivat ineptus.] Habes hanc vocem clarè expositam e Cicerone Sat. 1. l. 1. Potest hic dici Diogenes ineptus e praecedentibus, quod regibus & divitibus bene utt nesciret

nesciret, ut illi Aristippus objicebat: quod ajunt contigisse in balneis, ubi Aristippus dicitur coluto induisse vile pallium Diogenis, & saum purpureum reliquisse, ut hoc se indueret Diogenes: quod quum repudiasset, & frigore graviter morderi, quam eo armari & purpuratus videri maluisset, Aristippus servilem ipsius conditionem sic, ut hic videmus, criminatus est.

Res gerere.] Est hoc explicandum, τὴν μὲν ἀμιχρίαν καὶ τὰ νόμους, ἃ δὲ τὰ ἐπιπέπρωτα, πρῶτον, res tractare ad temp. non ad privatam pertinentes. Itaque bene rempublicam administrare, ejusque nomine res, ræclare gestas ostentare, de hostibus patriæ triumphasse, ad honores divinos esse aggregandum, attingit folium, &c. pro hoc dixit Poeta Ode 3. lib. 3.

Hac arte Pollux & vagus Hercules

Innixus arces attigit ignea.

aliquando tamen res geri dicitur, quum miles ferit: undè Salustius in Catil. *ensis telis res geritur gladiis*, id est, dimicatur: sic cædes Cæsaris vocatur res gesta.

Solum, &c.] Grammatici desectunt hanc vocem a soliditate materiæ, ex qua fit: Servius tamen a sessione putat dictum, ut sella, quasi sedium: quod quidem etymon posterius convenit τῷ θρόνῳ quod, ut θρόνος dicitur ἡ δὲ τὸ θρόνον, a sedendo, & definitur βασιλεὺς, ἡ δὲ βασιλεὺς θρόνος, regia & magnifica sella, quam nonnulli tradunt augustiorem esse τῷ θρόνῳ τῆς βασιλευσῆς, & tribui tantum solitam Diis, regibus & potentioribus, ut folium Latinum.

Cælestia.] magnum opus & arduum conatur divinâ & immortalis gloriâ dignum, c'est une entre prise plus que humaine & digne de louange immortelle.

Non ultima.] Minus hic dicitur per negationem, quam intelligitur. Significat enim, placere regibus in maxima & summa laude ponendum, quod genus sermonis Grammatici τῶν μεγαλων ἢ τῶν μεγάλων appellant sine ulla ratione, ut monui in Rhetoricis Od. 1. lib. 1.

Non curvis.] Hæc est interpretatio hujus trimetri jambici Græci, ἢ πάντες ἀνδρὲς ἐς Κόρινθον ἐδ' ἴππους, id est, non datum est curvis Corinthum appellere, aut, ut est in interprete Strabonis jambicus conversus lib. 8.

non est Corinthum adire curvis integrum,

Significat autem τὸ το σὺν ἀρχαίῳ πρῶτον εἶναι: atqui hujus sententiæ origo variè tractatur. Suidas putat eam duci e difficultate portus Corinthiaci, qui geminus est propter Isthmum, alter Asiam, alter Italiam spectans, ut jam docuimus Ode 7. lib. 1. in explicatione τῆς βιμάρου. Strabo censet illam natam e luxu atque divitiis Corinthiorum: Agel. 1. c. 8. refert acceptam Laidi scorto nobilissimo, ad quam propter formæ venustatem ditissimi quique tota Græcia adnavigabant: nemo tamen admittebatur, nisi qui solveret eam pecuniæ summam & pretium, quod copia suæ faciendæ statuisset. Itaque Demosthenes, quem ferunt eò clàm adnavigasse, magnitudine pretii perterritus rediit domum secum reputans non esse tantipœnitere emendum, ἐκείν γὰρ ἢ ἐταίρος μεγάλων, sortum enim erat emitium mercede magnâ, ut loquitur Lucia. Alii ad multitudinem meretricum Corinthiacarum referunt, quarum diram rapacitatem Aristoph. in Pluto exagitat & reprehendit. Quidam hic arbitrantur Horatium alludere ad Laidem & ad Aristippum, qui se solum gloriabatur μὴ γινῆναι λάιδι ἢ ἀριστοκρίτῳ, cum Laidæ posse corpus commiscere multo minoris, quam alios & illius se esse dominum, cæteros verò ministros ac potius servos. Sed de usu hujus sententiæ, equidem existimo planè super vacanem Lectorem admonere. Quia commuae est rerum omnium, ut inter se comparentur, ut hic ad ostendendam difficultatem conciliandi benevolentiam regum & divitum adhibe-

tur portus Corinthiacus appulsu difficillimus, quod ita jam pronunciamus, ut sit pars altera comparationis: atque etiam nunc enunciamus confirmanda memoria causâ: ut periculosum est appellere portum Corinthiacum: ita non sine periculo affectatur regum ac divitum amicitia, quomodo parasitus quidam Athen. dicitur accommodasse hoc proverbium ad suam professionem, ἢ πάντες ἀνδρὲς ἐπὶ τράπηλαι ὁπλοῦς, non cuiusvis est hominis navigatio ad mensam.

Sedit.] Donat. in hæc verba Terent. Adolph. Act. 4. Sc. 5. *An sedere oportuit domi virginem tam gravidam?* scribit sedere proprie verbum esse ignavia & celsationis, quemadmodum sumitur Æn. 12. initio, ubi Turnus parat se jactanter ad committendum cum Trojanis prælium: *sedeant, spectentq. Latini*, quod Galli ita interpretantur, *Que les Latins se deperient de ceffe bataille, & quils ne facent que regarder les combatans.* sic Cicero sedere videtur sumere pro nihil agere, Epist. 2. lib. 16. *vis ventis istinc navigatur: qui si essent, nos Corcyra non sederemus.* sedit igitur valet hic se continere ac cessare adreperere ad amicitiam regum & potentiorum, & super sediti conatu, nec ausus est tantum aggredi honorem: qui veritus sit, ne quid sibi malè succederet.

Quid? qui pervenit.] Id est, Qui obtinuit, quod affectabat, dicendûsne est fortis ac virilis? vel, estne ille magno & excelso animo vir? Ita indefinitè usurpavit hoc verbum Terentius Eun. Act. 1. Scen. 2. *sine me pervenire, quò volo*, pro, sine me narrare, quæ cupio, id est, in hoc, quod sequitur, versatur quaestio, utrum magnitudini animi & fortitudini tribuendâ sit conciliatio benevolentiae regum.

Nomen mane.] Sat. 3. l. 1. exposuimus, quid sit verba dare & nomen mane apud Græcos & Latinos: propterea inde potes facillè repeterè.

Experiens.] I rerum multarum peritus & prudens: undè intelligimus virtutem versari in actione, non in contemplatione cerni, quum vir experiens rectè definitur longo rerum variarum usu ac exercitatione probè instructus: quibus vis consilii maturè postea dandi paratur: qualis cernitur in senibus, & eo nomine celebratur Nestor ab Homero.

Coram rege.] I coram amico divite & præpotente.

Distat.] Absolutè ponitur, nisi velis duo verba sequentia loco casuum esse, distat inter modestè sumentem & importunè extorquentem, vel, hic ab illo multum distat & divergens, id est, differt & interest.

Rerum.] Id est, summa rei faciendæ & amplificandæ, atque finis nempe in accipiendis a potente opibus. Sic Græci usurpant τὸ τέλος, τὸ κέρδιον. Simili quoque geminatione Cic. lib. 1. de Orat. appellat Socratem, fontem & caput Philosophorum, & ipsemet in arte pro altero dicit:

Scribendi rectè sapere est & principium & fons.

Sovor, &c.] Agel. 1. 13. c. 10 sic ex Labeone Antistio notat hanc vocem: *Sovor appellata est, quod quasi seorsum oritur & nascitur, separaturq. ab ea d. mo, in qua nata est, & in aliam familiam transgreditur*, prioris nomine in posterum extinctio in ipsa.

Firmus.] I idoneus ac sufficiens, certus. Hellenismus est, ἰκανὸς ἐν ῥαὶ κακὸς ποιῆν βλάστη, ἐνεργὴν ἰσχυρὸς, βεβαιὸς τὸ ποιεῖν, qui potest facere bene ac malè, validus ad pondus sustinendum: certi o facturus hoc: pro quo Cicero dicit, Firmus ad defensionem: & discedet tamè nihilo firmior ad dolorem ferendum, quam venerat. 4. de Fin. Pro non firmus dixit Od. 1. l. 3. *fundus mendax.* hoc tamen ad conditionem temporum potius referendû est, quam ad terræ malignitatem. Significat ergo, non firmus est fundus pascere illû non satis esse fecundû & uberè ad suggerèda familiæ alimèta.

Qui

Qui dicit.] I. qui tales fundit querelas, perinde facit, ac si mendicaret sibi bona.

Succinit.] I. alter servus competitor sub postulationem prioris succinat, ut de munere priori donato quarta sibi deducatur pars.

Quadra.] Bisariam hæc vox sumitur: aut enim potest significare mensuram orbiculum, ubi opsonia secantur, quo modo videtur sumendum veris. 2. Sat. 5. Juvenalis.

Ut bona summa putes aliena vivere quadra:

Id est, aliena mensa & impensa, aut pars quarta certæ quantitatis, qualis posset esse illius panis apud Hesiodum *ἄρτος*, qui dicitur *ἄρτος τετραγύριος*, & definitur, *ἑσσαε κλάσματα ἢ μᾶλλον θράματα ἔχον τετραγύριος*, quatuor partibus constans instar crucis, Gall. *Ayant quatre pieces ou quartiers en forme de croix*. Ideoque Græcis dicitur etiam *βλαμῖλιος ἄρτος*, ut hic antè & a Romanis, quadratus panis, dicitur *ἄρτος τῶν εἰς τεσσαε θρόπην*, quod est *ἑσμικρὰ κόπην in minuta frustula secare*. Hic autem in quadra finditur munere, explenda est ellipsis præpositionis de munere, quam Martialis expressit, *scilicet quadra de placenta*, Gall. *un c'artier coupe du gasteau*. Martialis lib. 6. dicit etiam per refectionem,

Quum miris in aëre veniunt, quadramve placentæ.

Tacitus pasci.] Est hoc ferè omnibus avibus innatum, ut inventa esse gellant, & garritu eam aliis denunciant, parum tamen sibi prospicientes, quod ubi undique convolutum est, inventum sæpius inventori præcipitur, aut certè minuta illius portiuncula relinquuntur.

Pusdapis, &c.] Hoc Græcè dicitur, *πύλω μέν πείρω δ' αἴτα*, *κλάτω δὲ ποδὶ πύλω ἐν βείδα καὶ θρόνον ἔχει*.

Brundisium.] De situ hujus oppidi & etymodiximus Sat. 5. l. 1. ut de Surrento Sat. 4. libri. 2.

Viatica plorat.] I. *Ὀδύρεται πεπλάσμενος τὸ ἑσθδον εἰρηρῆεις*, sic dicitur lamentatur se viatico spoliatum, vel *ὁ σωμακόλυθος, μεμψιριεῖ τῷ ἡγεμόνι ὁ ποικυπικῶς περὶ τῶν ἡνῶν, ἢ τῶν τοῖς ἴσον ἐπιτηδεῖων ἐξερπειμένον. comes simulate queritur apud ducem de viaticis sibi ereptis*.

Nota.] Porphyrio hunc locum annotat Truculento Plauti translatum, ubi sic adolescens loquitur de meretrice:

- Ita est disciplina in adibus lenoniis,
- Præquam unum dederis, centum, que poscat, parat.
- Aut avum perit, aut concussa pallula est,
- Aut emta ancilla, aut aliquod vasum argentum,
- Aut vasum abeneum aliquod, aut lectum dapsilis,
- Aut armariola Græca, aut aliquid semper est,
- Quod pereat, dibeatq; amans scortio suo.

atque ibidem comparat meretricem cum mari, Meretricem ego item esse reor, mare ut est: quod de, de vorat: nec unquam

Abundat. At hoc saltem servat mare, quod illi subest apparet: huic des Quantumvis, nusquam apparet neq; datori, neq; acceptici:

De meretrice sic monet Hesiodus in operibus & diebus.

Μὴ δὲ γυνὴ σε νόον πυρὸς ἔξ ἀπατάτω
Λιμὴν καὶ κωπὴν σου τέλω δὲ φῶσα καλῶν.
Ὅς δ' ἔρωται πέποιδ'ε, πέποιδ' ὄρα φιλήτησι.

ut mulier exornans nates decipiat mentem tuam blandè garriens & querens domum tuam: Qui enim mulieri confidit u confidit furibus. Ille sunt meretriciæ artes & calliditates. Verisimile autem est Poetam loqui decerta & nota quadam sui temporis meretrice.

Catellam.] *Ὀνομα ὑποκοριστικόν a catena pro muliebri ornamento vel monili: sic dictum, ut Gramaticis placet, a caneteneudo. Pronunciatur etiã neutro genere a Plauto in Curc. *delscatũ te hodie faciã, cũ catello ut accubet ferreo.**

Periscelidem.] Hæc vox est Græca deflexa *περὶ τὸ σκέλος*, *σκέλος a crure*, & illud *ἀπὸ τὸ σκέλεν* ab attenuando, quod pars illa corporis sit *ἀπὸ τοῦ ἰσίου* & carne nudata & incessus organū. Circumscribitur autè eius coxendice, pedisq; plantã, illiusq; partes sunt *ὁ μηρὸς, ἡ κνήμη, ὁ πούς*, femur, tibia & pes: hinc *περὶ σκέλεος*, καὶ τὸ *περὶ σκέλεος*, quod eius ambit, & in plurali *τὰ περὶ σκέλεα* sunt fem. oraliã, Gall. *hauc de chausses* tibialia, Gallicè *bas de chausses*: *ἡ περὶ σκέλεος ἰδέε* est mulierū ornamentum circa crura, q; Porphyrio dicit partibus illis adhiberi solitum adgressus earum componendos, cuius fit mentio Isaia 3. ubi illud Dominus se filiabus Sion detracturū minatur. Mulieres autem Galicè ad utrum alterum videntur hodie *ὑποκοριστικῶς*, *Calecon* etiam vocare, aut potius *σωμὸς ἀγμένος* *Calecon*, Latine *Calcunū* & femoralcula & feminalcula, earum partium integumenta, quarum aspectus est verecundus. Ut autè Caligo dicitur, quod maximè aeris densi calore gignatur: sic tam Latina, caliga, caligula, calcunū, quàm Gallica chauffe, chuffete, calecon, non equidem dubitabo declinare a calore crurum fovendo.

Uimox.] Id est ut nulla fides postea veris ac iustis querelishabeatur, nec is, qui semel deceptus est tali simulatione, curet in trivis deceptorem verè lapsum p dicit sublevare: quã expositione videtur distinguendum post ad sit nota membri, non periodi, & legendum *curet non curat*.

Crure planum.] *Πλάνος* vox est Græca significans propriè vagum, cui nullæ sunt certæ atque statæ sedes, qui etiam *πλάνος* dicitur, quod utrumque Eustathius defleat: *περὶ τὸ πλανᾶν & μεταρρεῖως* hac definitione declarat: *τὸν ἔχον τέχνην τοῦ ἀπὸ πλανᾶν τοὺς θεωμένους, ἵστικ tenere artem in fraudem inducendi spectatores, vel illorum oculos perstringendi*, quales Athenæus l. 1. memorat duos, *γέρουσι δὲ καὶ πλάνοι ἐνδοξαί, ὡς Κηρισσοῦρος, καὶ Πανταλέων, sed fuerunt, inquit, insignes præstigiatores, quorum unus fuit Cephisidorus & alter Pantalcon* Ita interpretes novi testamenti cap. 27. seductorem & impostorem vertunt, quo accedit Agel. l. 16. c. 7. interpretans Syco hantam. Interdum planus sumitur *ἡπερὶ πλάνος*, adjectivè pro fallaci & doloso, ut ad Timotheum Epist. 1. cap. 4. initio, *τὸ δὲ πνεῦμα ἰητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστροῖς καί τοις ἀποστολῆται ἴνεις πῆς πίσεως περὶ χεῖρες πνεῦμασι πλάνοις*. Spiritus autem nominatum dicit posterioribus temporibus futurum, ut nonnulli a fide desistant fraudulenti spiritibus auscultantes. Ad hanc quoque hujus vocis rationem arbitror equidem illud Xenophontis *Pæd.* posse aptè quadrare. *δὲ τὸν μέλλοντα τῦπο ποιῆσαι, καὶ ἐπιβαλὸν εἶναι καὶ κρυφίον καὶ δολερόν καὶ ἀπατεῖον καὶ κλέπτην καὶ ἀπαρᾶ* oportet enim, qui hoc facturus est, esse insidiatorem, dissimulatorem, dolosum, impost rem, furem & rapacem. To implanator, quo Cyprianus utitur pro impostore, ab hoc Græco duci videtur. Postremò præter hunc Poetã & Agellium Cicero pro Cluentio & Plinius hæc vocè fecerunt Latinam, & ego in illius explicatione diutius sum moratus, ut Lectores commentariorū moverem ex ea opinione, quã planus creditus esse nomen hominis proprium *περὶ πλάνος*, veritati ipsius rei respondens.

Juratus.] Hic *ἑρσηπικῶς* sumendum est, pro, ubi juravit per sanctum Osirim. Hanc autem syntaxin Servius in 12. Æneid. ad vers.

Hæc eadem Aenea terram, mare, sidera juro. sic comparat cum ipsa Virgilio ut æstimet ornatiorem eloquutionem *ἔσ cribram apud majores, quam si velis addere præpositionem, ut si dicas per maria, per terras*. Immemor fuit hic interpres vers. 458 Æneid. 6. *Per sidera juro: per superos. & 9. lib. ejusdem, per caput hoc juro & Cic. in Orat. pro Rab. Post. ubi semel quis pejeraverit, ei credi postea, etiã si per plures Deos juret, nõ oportet. huc accedat distinctio utriusq; sermonis e diversa dialecto, qui*

qui quominus instituitur sine prepositione merum sapit Helenium, cuius poetae sunt haud dubie in primis sectatores. & tibi, nunc lector, haec profero probationis exempla; primum est ex oratione Iliacis ad Demonic. *ὄρκον ἐπακτὸν περὶ δέχου διὰ δὴ τοῦ παρὰ σεαυτοῖς, ἢ τε αὐτὸν αἰτίας ἀρχαῖας ἐπολύων, ἢ φίλους ἐκ κινδύων διατάων. ἐνεκεν δὲ χρημάτων μὴ δύναντον ὑμῶν, μηδὲν εὐοχεῖν ἐν μέλλουσιν. δόξαις γὰρ τοῖς μὲν ἐπαρκῆν, τοῖς δὲ φιλοχρημάτων ἐχέειν.* i. iusjurandam delatum admittere duas ob causas, aut ut te ipsum turpi crimine exsolvas, aut ut amicos e periculis sanos & salvos facias. nullum vero Deum pecunia causa iure; quamvis id sancte ac religiose facturis sis. videberis enim aliis quidem pejerare, alius vero pecunia studio flagrare; alterum e Luciano in vitis Philosophi. *οὐκ ἔστι τὸν κύνα ἐπὶ τῶν πλάτανων, ἐπὶ ταύτῃ ἐχέειν. i. iuro tibi canem & Platanum, haec ita se habere.* tertium ex Iliad. *Ἰουλίον ἐν οὐρανῷ ὄρκον δίδωμι. i. iurato Neptunum, qui terram ambit.* Sed Latini tum poetae, quam oratores id efferunt saepius cum prepositione *per*, ut hic vides.

Sanctum Osirim,] De Osiride pauca referam e Diod.

Siculi. i. c. 2. *Primi illi homines olim in Aegypto genti huius mundi ornatum suspicientes, admirantesq; universonum naturam, duos esse Deos & eos aeternos arbitrati sunt; Solem videlicet & Lunam, & illum quidem Osirim, hanc vero Isin certâ nominis ratione appellaverunt, & Osiridem quidem rectâ interpretatione, ut qui suis radiis veluti pluribus oculis terram ac mare lustraret, multos oculos habentem dixere.* Graecorum vero quidam, qui antiquiores scripserunt fabulas. Dionysium cognomine appellaverunt, ut Eumolpus, undè Herodotus scripsit in Euterpe. *Osirim eundem cum Dionysio fuisse.* Quod Tibullus in i. l. sequutus sic cecinit de Libero patre;

*Et quodcumq; mihi pomum novus educat annus,
Libatum agricola ponitur ante Deo.*

ubi Bacchus *περὶ εὐσεβείας* dicitur Deus agricola, quem sectione 8. sic describit sub nomine Osiridis.

*Primus aratram manu solerti fecit Osiris,
Et teneram ferro sollicitavit humum,
Primus in experta commisit semina terra,
Pomaq; non notis legit ab arboribus.
Hic docuit terram palis adungere vitem.
Hic viridem durâ cedere falce comam.*

Reliqua vide in Diod. & in Plutar. apertè ac copiosè libello de Iside ac Osiride: ubi hic *ἐκ τῆς οὐρανῆς ἡσέβη ὄνομα μὴ μὲν ἐχέει, nomen e sancto & sacro conjunctum consequitur est:* ad quod etymon haec comitis obtestatio plane alludere videtur.

Crudeles.] Hic impostor, quum nequicquam se videt implorasse auxilium viciniae, eam crudelitatis insimulat, quae nihil aliud esse videtur, nisi atrocitas animi in poenis exigendis, aut in periculis praesentibus capitis minime prohibendis: quamquam propriè crudeles vocantur, qui puniendi causam habent, modum non habent.

Quare pergrinum.] Haec parca ca sententia proponitur obscure a F Quintil. l. 6. c. de risu. sed ipsius usus ostenditur ab Erasmo centuriâ 7. Ch. liad quâ Galli sic reddunt. *Va chercher celui, qui ne te cognost point pour te moquer ainsi de toi, comme tu as fait des autres.*

Explicatio Rhetorica

Rocatalepsis est, duplex figura sententiae exordiis aptissima & in Cicerone frequentissima, prior est quâ Poeta Scævæ his praeripit, rudentiae opinionem, quod melius omisa confidentiâ audiat bene-consultentem, posterior qua extenuat suam praecipendi facultatem.

Quædam est hic species synecdoches, ubi majores tanquam genus ad omnes, qui aliis vel aetate vel dignitate vel opibus praestant, communiter potest referri: quâ hic tantum intelligendi sint postremi

c *Εἰρωνικός* videtur haec sui extenuatio adhiberi.

d Epanaphora est initio membrorum, iteratio ejusdem soni & vocis. Similio occupatione usus est D. Paulus cap. 15. versibus 14 & 15. ad Rom. *πεπεισμαι δὲ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεσοὶ ἐσθε ἀγαθοῦσιν, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, σωόμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν.* Iolimpoteron δὲ ἐγὼ εἶπα ὑμῖν, ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους ὡς ἔπαυα μιμνήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τῆς δωδεκάτης μοι ὑπὸ τῆς Θεῆ. *i. persuasus autem sum & ipse ego de vobis, fratres mei, quod ipsi per vos pleni sitis bonitate, impleti omni cognitione, & qui possitis etiam vos mutuo monere: Audacius vero scripsi vobis fratres, aliqua ex parte, veluti commonefaciens vos, propter gratiam qua data est mihi a Deo.* Hoc autem enunciatum talis discretivæ occupationis potest sic reddi ad coherentiam discretionis clarius indicandam, quamvis omnis vestra cognitio rerum ad salutem pertinentum mihi satis persuasa est: scripsi tamen aliquanto audacius ad vos quomodo firmi in fide se debeant gerere in usu τῶν ἀδιαφόρων erga infirmos.

e Haec videtur allego. ia translata a corporibus aridis & exsuccis ad obesa, laeta, & pauld habitiora, pro, tu paupertinus ac tenuis aspirabis addivitum & locupletum familiaritates.

f Imperfecta est profopocia cum dialogismo, ubi Diogenes inducitur irridens lautitias & exquisitas epulas Aristippi.

g Synecdoche speciei pro quolibet victu tenui, parco ac duro.

h Climax & gradatio quædam in regibus uti, & si sciret regibus uti, quod posterius Aristippus Diogeni respondet. In regibus agnosco synecdochen speciei pro summè divitiibus cujuslibet ordinis.

i Jam Poetae sunt verba ad Scævam.

k Apparatus ad intermissam Aristippi profopociam.

l Quum mordere sit proprium canum, a quibus haec Philosphorum secta nomen invenit, ut Satyr. 4. lib. 1. diximus ad haec verba: *lividus & mordax videor tibi?* dubitavi aliquantisper in mordacem statuere tropum, ut illic fecimus, verum tandem non dubitanter dico utramque vocem esse translata ad latratum & maledicentiam lecta notandam.

m Meta hora a gladiatoribus, qui victores insultant suis Antagonistis victis, quemadmodum Cic dicit, furiosum Catilinam ipsi & cæteris Romanis tanquam victis insultat: *Quamdiu nos furor isto tunc eludet?* Item Acad. *Quæst. Vos ab ipso irridemini. & ipsi illum vicissim eluditis,* & ante utrumq; sic est Terent. Eunuch. Act. 1. Scen. 1. loquutus, *Eles det, ubi te victum senserit,* uti Phædiam Parmeno monebat.

n Quattuor versus sequentes sunt Aristippi Diogenem alloquentis.

o Deposita Aristippi personâ Poeta loquitur.

p Sic τὸ color translata usurpatum est Ode 2. lib. 2. *Nullus argento color, &c.* sed in hac Ode pauld aliter explicatur, quam Sat. 1. li 2. *Quisquis erit vita color, &c.* Hic similiter pro genere & conditione. Possit tamen sine tropo sumi color: quia hic mentio fit purpura ac diversarum vestium, nisi velimus hac colorati vestitus varietate significari quodvis genus vitæ atque institutum: ad quod facile Aristippus se se accommodabat: qui a Dionysio iustus saltare cum cæteris in purpura muliebri, non detrahit saltationem: quam Plato recusavit, ratione usus per honesta: *quod neq; pudor, neque pudicitia vel in ipsis Dionysiacis unquam adponenda sint, sed semper servanda & ubiq; colenda.* Talibus Aristippis delectantur in primis reges ac principes, ut de Tiberio scribit Suetonius, cui unice placebant duo combibones, ut ad ipsius convictum non solum perfaciles, sed ad cujusvis mores etiam se fingentes

fingentes. Q
rarum amio
apud Agellu
ni Servili
In quom
genis et ali
materie pro
9 Meophora
re instituto
bris & Gra
77 durac,
Beah. 77 i
Græcis per
nem homin
lis, viam in
mili tropo
id est, d
professioni
i Si consti
jecti, pro
struunt ab
pus, sed pro
i Synecdo
jusmodi not
Tropu
Vilana
Allegoria

fingentes. Quamobrem illos profitebatur omnium horarum amicos. Talis autem amici descriptionem lege apud Agellium lib. 12. cap. 4. ex Ennio sub persona Gemini Servilii.

In quem duplici panno.] primum est periphrasis Drogenis ex adjuncta vestitu, deinde in panno est metonymia materix pro pallio inde facta.

9 Metaphora est ab iter facientibus pro ratione, genere & instituto vitæ mutato. Communis est hic tropus Hebræis & Græcis cum Latinis: illis per verba חלחל halac, דרר darac, ambulavit, trivit, & per, inde flexa, חלחל halicah. דרר detec via & iter, ut est in primo vers. Psal 1. autè Græcis per hæc, εἰς εἰνεν πᾶτον ἀδελφῶπων, fugere consuetudinem hominum, τειβον τε μιν, ἢ ἀτεγ πῶν ὁδῶν τὴν ἀπέπασαι τῶ βίη, viam invire, secare semitam, institutum vitæ ingredi; simili tropo dixit & Lucas Act. 9. de Saulo, εἰς τὴν πῶν εὐση τῆς ὁδῶν ὄντας ἀνδρες, si quos inveniret ejus instituti ac sectæ, & professionis.

1 Si construis, Chambydem Mileri erit metonymia subjeçti, pro lana Milefia, ex qua clamys textitur si verò construis, vitabit chlamydem textam Mileri, nullus erit tropus, sed propria significatio rei facta in illo oppido.

f Synecdoche est generis pro pallio vili & sordido, cujusmodi notata est Od. 35. l. 1.

Te spes & albo rara fides colit
Velata panno.

e Allegoria est Hyperbolica è continuatis metaphoris

quâ significat eum, qui rectè gessit Remp. & de hostibus triumphavit, secundum à Jove honoris gradum meruisse.

u Altera est allegoria ex ejusdem tropi continuatione pro, non omnes gratiosi esse possunt apud principes & divites: quod si qui fortè sunt consecuti, ex his pauci illorum gratiam diu possunt retinere.

x Concessione difficultas conciliandi potentes amicos firmatur.

y Epanaphora est, ut postea, in *non* repetito.

z Metaphora est satis nota pro principio & summa rei, sicut fons pro origine ejusdem.

aa Profopopœia est importuni ac molesti flagitatoris.

bb Altera est Profopopœia servi priori succinentis.

cc In quadr. v detur triplex tropus: primum est metaphora à parasitis, qui vivunt alienâ quadrâ: deinde metonymia subjecti pro ipsius opsoniis: postremò synecdoche speciei pro quo vis genere muneris, cujus semilem competitor efflagitare hinc videtur.

dd Summum est à mucrone ferri cote attenuato, id est, à corpore ad animum ad meretricis astutiam, calliditatem & technas indicandum, quemadmodum Epist. ad Pisones dicit, argutum judicis acumen.

ee Apparatus est ad aliam profopopœiam impostoris querendis, credite, &c. cui inducitur vicinia sic respondens: Quare peregrinum.

Epistola XIIX. AD LOLLIUM

Theticum,

Quid homini amicitiam professo sit fugendum, quid etiam expetendum atque faciendum, ad animi tranquillitatem, *idmōs* docet.

Si bene te novi, metues liberrime Lolli,
Scurrantis speciem præbere professus amicum.

Ut matrona meretrici dispar erit, atque

a Discolor: infido surra distabit amicus.

Et huic diversum vitio b vitium propè majus,

c Asperitas agrestis, & inconcinna, gravisque,

Qua se commendat tonsâ cute, dentibus atris:

Dum vult libertas mera dici, purâque virtus,

2. Virtus est medium vitiorum & utrinque reductum.

3. Alter, in obsequium plus equo pronus & imi

Derisor d lecti sic nudum divitis horret:

Sic iterat voces & verba cadentia tollit:

Ut puerum se vo credas dicta a magistro

Reddere: vel partes nimium tractare secundas.

4. Alter rixatur de glana sæpè caprina:

g Propugnat nugis armatus: scilicet, ut non

Sit mihi prima fides, & verè quod placet, ut non

Acritera elatrem: pretium etas altera sordes.

5. Ambigitur, quidem? Castor sciat, an Docilis plus.

Brundisium Numici melius via ducat, an Appi.

6. Quem damnosa Venus: quem præceps alicui nuda:

v Gloria quem supra vires & vestit & ungit:

Quem tenet argentisitis m importuna famelq;

Quem paupertatis pudor & fuga, dives amicus

40 Sæpè n decem vitis instructior, odit & horret.

Aut si non odit regit, ac velut pia mater

Plus quàm se sapere & virtutibus esse priorem

Vult, & ait propè vera: Mihi contendere noli.

45 Stultitiam patiuntur opes: tibi parvula res est.

Arcta decet p sanum comitem toga: desine mecum

Certare 7. Eutræpelus cuicumque nocere volebat,

Vestimenta dabat pretiosa. Beatus enim iam

Cum pulcris tunicis sumet nova consilia, & spes:

50 Dormiet in lucem: scorto postponet honestum

Officium, nummos alienos q pascet: ad imum

Thrax erit, aut olitoris aget mercede caballum.

8. Arcanum neque tu scrutaberis ullius unquam:

55 Commissumque teges & vino t tortus & irâ.

Nec tua laudabis studia, aut aliena v reprendes:

Nec quum venari volet ille, poemata x panges.

Gratia sic fratrum geminorum Amphionis atque

60 Zethi y dissiluit donec suspecta se vero

z Conticuit lyra: fraternis cessisse putatur

Meribus Amphion: tu cede potentis amici

Lenibus imperiis, quotiè que educet in agros

65 Aetolis onerat a plagis jumenta canesque,

Surge & in humana a senium deponere Camæne:

Canes ut pariter pulmenta laboribus emta.

Romanis solenne viris opus utile fama,

Vitæq; & membris: p. præsertim quum valeas, &

bb Vel cursu superare canem, vel viribus aprum

Postis adde, virilia quod speciosius arma